

DATUM
2019-05-03
ERT DATUM
2019-02-15

DIARIENR
2019/43-4
ER BETECKNING
Ju2018/05295/L5

Regeringskansliet
Justitiedepartementet
103 33 Stockholm

Slopad straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85)

Statskontoret tar i detta remissvar inte ställning till om unga myndiga rent principiellt bör särbehandlas eller inte när det gäller straffmätning och val av påföljd. Vi avstår också från att yttra oss om straffmätningen för lagöverträdare i åldersgruppen 15–17 år då detta ligger utanför våra kompetens- och ansvarsområden.

Statskontoret anser dock att regeringen bör beakta följande aspekter i den fortsatta beredningen av utredningens förslag:

- Det saknas empiriskt stöd för att skärpa påföljderna för unga myndiga som begår brott.
- Utredningens förslag riskerar att bli ett ganska trubbigt instrument för att nå unga lagöverträdare som har gjort sig skyldiga till allvarlig organiserad och gängrelaterad brottslighet.
- Det är osäkert vilka konsekvenser som utredningens förslag får för Kriminalvården.

Det saknas empiriskt stöd för skärpta påföljder

Statskontoret konstaterar att utredaren slår fast att det inte finns något empiriskt eller erfarenhetsbaserat stöd för skärpta påföljder för unga myndiga. Statistik från Brottsförebyggande rådet visar att brottsligheten har gått ner i den aktuella åldersgruppen. Ny psykologisk forskning ger också snarast stöd för dagens system med straffrabatt för unga.

Förslaget riskerar att bli ett trubbigt och ineffektivt instrument

I direktiven nämner regeringen särskilt gruppen unga lagöverträdare som har gjort sig skyldiga till allvarlig organiserad och gängrelaterad brottslighet. I utredningen framkommer dock att det endast är en mycket liten andel av unga lagöverträdare

som begår den typen av brott. Om en slopad straffrabatt framför allt avser att nå unga som har gjort sig skyldiga till allvarlig gängrelaterad brottslighet, riskerar utredarens förslag att bli ett ganska ineffektivt och trubbigt instrument. Detta gäller inte minst med tanke på de kostnader som följer av en slopad straffrabatt.

Konsekvenserna för Kriminalvården är osäkra

Utredningen beräknar att en slopad straffrabatt skulle öka de årliga kostnaderna för Kriminalvården med cirka 1,1 miljarder kronor. Samtidigt som detta verkar rimligt givet de antaganden som ligger till grund för bedömningen, anser Statskontoret precis som utredaren att beräkningen är osäker. Kostnaderna påverkas bland annat av osäkra faktorer som lagtillämpningen i domstolarna och den framtida brottsutvecklingen i den aktuella åldersgruppen.

Statskontoret anser att utredningen inte i tillräcklig grad har analyserat vilka praktiska konsekvenser som en slopad straffrabatt kommer att få för Kriminalvården. Det gäller i första hand myndighetens platskapacitet. Redan i dagsläget är Kriminalvården i stort behov av att utöka fängelse- och häktesplatser till följd av en ökad klienttillströmning. Anpassningen av myndighetens infrastruktur tar mycket lång tid. En förändring i linje med utredningens förslag kommer att innebära ytterligare utmaningar av den långsiktiga lokalförsörjningen. En annan tänkbar konsekvens är att Kriminalvården kan behöva ta fram nya arbetssätt och metoder för att anpassa verksamheten till de delvis nya klientgrupperna. I utredningen framkommer exempelvis att unga personer far mer illa i häkten och fängelser än vuxna, vilket kan få konsekvenser för myndigheten. I den fortsatta beredningen av ärendet bör regeringen därför noggrant överväga vilka verksamhetsmässiga konsekvenser förslaget har för Kriminalvården.

Generaldirektör Annelie Roswall Ljunggren har beslutat i detta ärende. Utredningschef Erik Nyberg och utredare Andrea Hasselrot, föredragande, var närvarande vid den slutliga handläggningen.

Annelie Roswall Ljunggren

Andrea Hasselrot